



УДК 347.235

ДЕРЖАВНА ВЛАСНІСТЬ НА ЗЕМЛЮ ЯК ПЕРЕДУМОВА НАЛЕЖНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

О.І. НАСТІНА,

старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін Білоцерківського
національного аграрного університету,
м. Біла Церква, Україна

В статті розглянуто питання доцільності орієнтації земельної політики України на залучення інвестицій до недержавного сектору сільськогосподарської сфери, залишаючи без достатнього фінансування та належної уваги землі сільськогосподарського призначення державної форми власності

Ключові слова: державна форма власності, землі сільськогосподарського призначення, недержавний сектор сільськогосподарської сфери

В сучасних умовах глобалізації і становлення України як самостійної правової європейської держави актуальними є вирішення питань регулювання державою розвитку сільського господарства, яке покликане задовольняти первинні потреби всього населення і забезпечувати належний рівень життя громадян.

Проблему державного регулювання розвитку сільського господарства без перебільшення можна віднести до пріоритетних в теорії та практики економічної діяльності держави. Сьогоднішній кризовий стан сільського господарства вимагає переосмислення ролі держави у цій сфері та пошуку шляхів виходу із ситуації, що склалася.

Стан економічного розвитку зумовлює необхідність принципово нових підходів до державного регулювання сільського господарства, використання економічного, людського та природно-ресурсного потенціалу регіонів України через призму переосмислення ролі державної власності на землю.

Орієнтуючи земельну політику України на роздержавлення земель сільськогосподарського призначення, на залучення інвестицій до сільськогосподарської сфери, держава в основному орієнтується на підвищення ефективності діяльності недержавного сектору, залишаючи без достатнього фінансування та належної уваги землі сільськогосподарського призначення державної форми власності [1, 4].

Згубним для України є закріплення домінуючої ролі приватної власності на землю, адже цей напрямок земельної реформи є економічно необґрунтованим, а також повернення до колишньої радянської системи землекористування, адже остання виявилась неефективною в сучасних умовах.



Зазначають, що за минулий період ліквідовано монополію держави на земельну власність і якщо в 1991 році у державній власності перебувало 100% земельного фонду, то в 2011 році частка земельної власності зменшилась до 42 % [2].

Одним із шляхів поборення проблеми є перегляд ставлення суспільства до державної власності на землю, як до негативного явища та переосмислення ролі та призначення приватної земельної власності [3, 15]. Серед заходів державної підтримки провідну роль відіграє стимулювання інвестиційних процесів у галузі, які можуть забезпечити її поступальний розвиток та підвищення конкурентоспроможності підприємств рівноцінно всіх форм власності [4, 38]. Таке стимулювання насамперед здійснюється за рахунок прямої участі держави у формуванні інвестиційних ресурсів сільського господарства.

Наявність сегменту державної власності на землю на ринку земель є базовою гарантією розвитку економіки, сільського господарства, дає можливість виступати рівним гравцем на ринку земельної нерухомості та забезпечувати публічно-приватний баланс держави як регулятора, приватного виробника, як постачальника і споживачів кінцевого продукту виробництва.

Держава повинна створювати рівні умови доступу до ринку земель всім зацікавленим сторонам, однак залишаючи в неподільному державному фонді запаси земель можна буде регулювати ринок, мати базисний потенціал для розвитку аграрного сектору, динаміка якого знаходиться в прямій залежності від структурної складової відносин власності на землю.

Як вказує досвід всіх відомих в державі земельних реформ, є природна необхідність мати землю у приватній власності землю і разом з тим, мати «запаси» земель держави, які слугуватимуть гарантом права на землю Українському народу, будуть стратегічним запасом для аграрного розвитку економіки, можливо й засобом подолання проблеми продовольчого голоду країни у прогнозовані періоди кризових явищ ХХІ сторіччя.

Тільки на паритетних засадах балансу публічних інтересів держави та приватного виробництва в агробізнесі можна досягти ефективного економічного розвитку, збереження і підвищення рівня конкуренції в галузі розвитку аграрного виробництва.

Література

1. Організаційно правові питання аграрної реформи в Україні: монографія / кол. Авторів. За ред. В.І.Семчика – К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – 280 с.
2. Електронний ресурс / режим доступу: [http://www.dazru.gov.ua/terra/control/uk/index]
3. Калетнік Г. Земельне законодавство залишається неповним та суперечливим / Землевпорядний вісник. – 2010. – №7. – С. 3–5.



4. Клюй В., Ярмоленко В. Право на землю: омана і реальність / В. Клюй, В. Ярмоленко // Земельне право України: теорія і практика. – 2008. – № 9. – С. 12–17.

5. Організаційно правові питання аграрної реформи в Україні: монографія / кол. Авторів. За ред. В.І.Семчика – К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – 280 с.

Государственная собственность на землю как предпосылка надлежащего развития агропромышленного производства в Украине

Настина О.И.

В статье рассмотрен вопрос целесообразности ориентации земельной политики Украины на привлечение инвестиций к негосударственному сектору сельскохозяйственной сферы, оставляя без достаточного финансирования и надлежащего внимания земли сельскохозяйственного назначения государственной формы собственности.

Ключевые слова: государственная форма собственности, земли сельскохозяйственного назначения, негосударственный сектор сельскохозяйственной сферы.

Public domain on earth as pre-condition of the proper development of agroindustrial production is in Ukraine

Nastina O.I.

In the article the question of expediency of orientation of the landed politics of Ukraine is considered on bringing in of investments to the non-state sector of agricultural sphere, abandoning without the sufficient financing and proper attention of earth of the agricultural setting of state pattern of ownership.

Keywords: state pattern of ownership, earth of the agricultural setting, non-state sector agricultural.

УДК 349.42

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА
ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА В УКРАЇНІ**

Г.В.ОСТАФІЙЧУК,

здобувач відділу проблем аграрного, земельного та екологічного права
Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України,
м. Київ, Україна

У статті розглядаються питання правового регулювання інноваційної і інвестиційної діяльності у сфері виробництва продукції птахівництва. Також розглянуті проблемні питання спеціалізації і концентрації виробництва такої продукції, та визначені шляхи забезпечення конкурентоспроможності і



експортного потенціалу національних товаровиробників. Висвітлено основні напрямки подальшого розвитку галузі птахівництва.

Ключові слова: спеціалізація виробництва, птахівничі господарства, продовольча безпека, сільськогосподарська продукція, інноваційна діяльність.

Сьогодні в умовах продовольчої кризи надзвичайно актуальним є питання розробки та впровадження ефективного науково-обґрунтованого механізму організаційно-правового забезпечення стабільного функціонування галузі птахівництва, до дасть змогу підвищити ефективність виробництва продукції птахівництва в Україні. Використання досвіду зарубіжних країн у національному птахівництві, введення нових технологій, покращення науково-технічної бази, використання факторів інтенсифікації галузі на основі інноваційної і інвестиційної діяльності, забезпечення конкурентоспроможності і експортного потенціалу національних товаровиробників, а також безпосереднє ефективне державне регулювання – це саме ті чинники, які можуть суттєво вплинути на розвиток галузі птахівництва, і які безумовно повинні складати основу організаційно-економічного механізму формування ринку птиці та продукції птахівництва в Україні, який дасть змогу подолати продовольчу кризу в державі, а також забезпечити населення країни високоякісними продуктами харчування.

Важливе значення продовольчої проблеми в Україні та необхідність якнайшвидшого її вирішення шляхом реформування аграрних відносин є одним з головних державних завдань в сучасний період [1, с. 80]. Сьогодні питання продовольчої безпеки держави та насичення ринку вітчизняною продукцією птахівництва є особливо актуальною [2, с. 779].

Спеціалізація і концентрація виробництва мала, має і буде мати вирішальне значення у підвищенні ефективності виробництва [3, с. 36]. Перед вітчизняними виробниками птахівницької продукції стоїть завдання планомірно нарощувати її обсяги на якісно нових засадах організації цієї галузі та шляхом інтенсивного впровадження у виробництво нових, науково обґрунтованих технологій і сучасних наукових розробок [4, с. 57].

Ефективність ведення птахівництва залежить від якості й конкурентоспроможності продукції, яка зумовлюється рівнем матеріально-технічного забезпечення, технологією виробництва і переробки, організацією упакування, зберігання і транспортування [5, с. 486].

Однією з характерних тенденцій розвитку птахівництва в Україні за останнє десятиріччя та на сучасному етапі є переміщення обсягів виробництва продукції в господарства населення, яке супроводжується посиленням процесу де спеціалізації виробництва, зниженням рівня механізації виробничих процесів, погіршенням епізоотичного благополуччя птахогосподарств, і, як наслідок, – ослабленням конкурентоспроможності продукції птахівничої галузі [6, с. 83]. Переміщення обсягів виробництва продукції в господарствах населення супроводжується не тільки зниженням продуктивності птиці,



порушенням технологічних та екологічних умов утримання, а й зниженням ефективності та конкурентоспроможності продукції птахівництва на ринку. Виробничо-господарська діяльність промислових птахівницьких підприємств та особистих селянських господарств різниться між собою і залежить від рівня технології, організаційних та економічних факторів [7, с. 18].

Для перспективи розвитку птахівництва передусім треба сприяти підвищенню продуктивності птиці, а не збільшенню кількості поголів'я в особистих селянських господарствах, яким важко вести інтенсивний розвиток свого господарства. На українському ринку представлена птиця сучасних високопродуктивних кросів, яка для реалізації свого високопродуктивного генетичного потенціалу потребує відповідних умов утримання та повноцінної збалансованої за енергією, протеїном і всіма біологічно активними речовинами годівлі. В умовах особистих селянських господарств вона має нижчу продуктивність, ніж аборигенні породи та популяції [8, с. 3].

Екстенсивний розвиток птахівництва – безперспективний. Сучасні механізовані і автоматизовані технології за аналогією із зарубіжними країнами можуть бути освоєні лише у великих спеціалізованих підприємствах.

Головними напрямками подальшого розвитку птахівництва є: відновлення роботи більшості племптахогосподарств і поглиблення селекційно-племінної роботи з високопродуктивними кросами птиці; розробка повноцінних раціонів, структури біологічно активних добавок для годівлі птиці; розробка сучасних біопрепаратів для профілактики, діагностики і лікування хвороб птиці; ресурсне оновлення виробництва птахівничої продукції; відродження великих птахокомплексів з виробництва і переробки продукції птахівництва; забезпечення повноцінної годівлі птиці в усіх категоріях господарств за рахунок налагодження вітчизняного виробництва комбікормів; забезпечення ветеринарного захисту птиці; упровадження ресурсозберігаючих, природоохоронних технологій виробництва і глибокої переробки продукції; розробка та приведення в дію законодавчої та нормативно-технічної бази з питань птахівництва; забезпечення вітчизняних та іноземних інвестиційних та інтегрованих процесів; науково-методичне забезпечення тощо [9, с. 4].

З метою підвищення ефективності птахівництва необхідно: відновити виробництво на промисловій основі на базі птахофабрик, бройлерних комплексів і спеціалізованих підприємств з виробництва продукції птахівництва; зміцнити матеріально-технічну базу птахопідприємств; забезпечити птахівництво збалансованими енергетичними комбікормами, ветпрепаратами, кормовими добавками та преміксами; надавати комплексам і птахопідприємствам можливість одержання пільгових кредитів [10, с. 26].

У перспективі велику увагу буде зосереджено на вдосконаленні спеціалізації і концентрації виробництва у птахівництві, які відіграють і відіграватимуть вирішальну роль у підвищенні його ефективності: племінні репродуктори слід розміщувати у центральних і північних регіонах з суворим



кліматом, у локалізованих підприємствах (з ветеринарних міркувань) і у районах, віддалених від інших підприємств галузі; товарні птахівницькі підприємства краще розміщувати у південних регіонах, де значно менші витрати на будівництво приміщень та їх опалення, а також зосереджено кормову базу галузі [11, с. 74].

Приєднуємось до думки В.І. Семчика, що необхідно розробити систему організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на значне стабільне збільшення виробництва якісної конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції [12, с. 6].

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що ефективно виробництво продукції птахівництва може бути досягнуто насамперед великими птахівничими господарствами з замкнутим циклом виробництва і глибокою переробкою продукції. У збільшенні виробництва яєць і м'яса птиці великого значення набувають сучасні методи інтенсивного птахівництва на основі спеціалізації і концентрації галузі. Великі спеціалізовані господарства здійснюють виробництво яєць і м'ясо птиці на індустріальній основі.

Література

1. Багай Н. О. Аграрна реформа в Україні: проблеми науково-правового забезпечення / Н. О. Багай // Проблеми права на зламі тисячоліть : Матеріали міжнар. наук. конф., [м. Дніпропетровськ, 13-14 лют. 2001 р.] / Дніпропетр. нац. ун-т; [Наук. ред. П.І.Гнатенко]. – Дніпропетровськ, 2001. – С. 77-82.
2. Сендецька С. В. Дослідження попиту, пропозиції і конкуренції на регіональному ринку продукції птахівництва / С.В. Сендецька // Економіка: проблеми теорії та практики. – Д., 2009. – Вип. 248, т.4. – С. 779-786.
3. Ярошенко Ф. О. Організаційно-економічні напрями розвитку птахівництва України в ринкових умовах / Ф.О. Ярошенко // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. – Х., 2002. – Вип.10 (34). – С. 33-36.
4. Мельник Б. Основні тенденції розвитку світового м'ясного птахівництва / Б. Мельник // Економіка України. – 2004. – № 1. – С. 52-57.
5. Ковальова Г. Економічна ефективність виробництва продукції птахівництва в сільськогосподарських підприємствах / Г. Ковальова // Вісник. – Львів, 2006. – № 13. – С. 486-489.
6. Лопотан Л. В. Загальні тенденції розвитку птахівництва в Україні / Л.В. Лопотан // Аграрний вісник Причорномор'я. – О., 2006. – Вип.36: Економічні науки. – С. 80-84.
7. Мармуль Л.О. Проблеми і перспективи розвитку птахівництва в регіоні / Л.О. Мармуль, Н.О. Аверчева // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С. 16-24.
8. Гунчак А. Розвиток птахівництва Полісся та західного регіону України / А. Гунчак, Г. Стояновська, І. Ратич // Тваринництво України. – 2010. – № 7. – С. 2-5.



9. Семена В. М. Стан та перспективи розвитку птахівництва України і кадрове забезпечення / В.М. Семена // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. – Х., 2002. – Вип.10 (34). – С. 3-14.

10. Мельник Б. Сучасний рівень виробництва та перспективи розвитку м'ясного птахівництва в Україні / Б. Мельник // Економіка АПК. – 2003. – № 10. – С. 20-26.

11. Ярошенко Ф. Птахівництво України: проблеми становлення / Ф. Ярошенко // Економіка України. – 2003. – № 1. – С. 70-74.

12. Семчик В. І. Фактори впливу на рівень ефективності аграрного законодавства України / В. І. Семчик // Проблеми вдосконалення земельного та аграрного законодавства України: перспективи в ХІХ ст. : Матеріали міжнар. наук. конф., 27-28 квіт. 2006 р., м. Біла Церква: [Збірник] / Білоцерків. держ. аграр. ун-т; [Редкол.: М.М.Барановський та ін.]. – Біла Церква, 2006. – С. 3-7.

Правовое регулирование специализации производства продукции птицеводства в Украине

Остафийчук Г.В.

В статье рассматриваются вопросы правового регулирования инновационной и инвестиционной деятельности в сфере производства продукции птицеводства. Также рассмотрены проблемные вопросы специализации и концентрации производства такой продукции, и определены пути обеспечения конкурентоспособности и экспортного потенциала национальных товаропроизводителей. Освещены основные направления дальнейшего развития отрасли птицеводства.

Ключевые слова: специализация производства, птицеводческие хозяйства, продовольственная безопасность, сельскохозяйственная продукция, инновационная деятельность.

Legal regulation of specialization of poultry production in Ukraine

Ostafijchuk G.V.

The article deals with the legal regulation of innovation and investment in the production of poultry products. Also the issues of specialization and concentration of production of poultry products, and ways to ensure competitiveness and export potential of national producers are discussed. The basic directions of further development of the poultry industry are determined.

Keywords: specialization of production, poultry farming, food safety, agricultural products, innovation.